

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. Ombud i samband med kyrkliga handlingar.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Meddelat 4/6 2009

A har anmält B för att, utan att ha kontaktat honom först, har skickat ett e-postmeddelande till samtliga kyrkoherdar inom X:s stift vari hon, enligt A:s uppfattning, varnar för och misstänkliggör honom. A har, som det får uppfattas, hemställt att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar prövar om B genom sitt agerande i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

A har till stöd för sin anmälan anfört bl.a. följande. "Detta handlar om en 'historia' som inträffade och utspelades under B:s tid som biskop – och där jag blev djupt trakasserad, misstänkliggjord, falskeligen anklagad, mobbad och dömd. Dessutom utan någon möjlighet till vare sig försvar, förklaring, eller över huvud taget någon som helst möjlighet att själv yttra mig! Det hela har undertecknad uppfattat såsom grovt handlade om någonting man kan kanske lindrigt benämna 'ren och skär' avundsjuka från dels 'en synnerligen arrogant och otrevlig kvinna som var komminister där i Y.' Dessutom involverade hon 'sin chef', kontraktsprosten C! Och denne man måste ha missuppfattat hela situationen, inklusive min frågeställning. Han gick till dåvarande biskopen B för att 'rapportera' att undertecknad var 'farlig', för vem förstår jag däremot inte.

Vad som sades dem emellan är för mig mycket märkligt och naturligtvis höljt i dunkel.

Den dom fröken B avkunnade mot undertecknad, blev att gå ut i hela X stift via E-post, för att 'varna för och misstänkliggöra' undertecknad. Detta utan att varken meddela eller tala med mig såsom 'anklagad' om saken. Det hela är en, för mig, synnerligen 'olustig' historia där undertecknad såsom varande 'anklagad' aldrig fick en möjlighet att yttra mig. Detta är mer än skandal! Jag har tagit väldigt illa vid mig av det hela och har tidvis behövt söka hjälp från både läkare och kurator.

Det hela handlade från början om att ett par goda vänner, vilka bad mig 'ordna' och boka tid för dop av deras dotter och boka församlingshemmet efteråt, för några släktingar och vänner som skulle komma ner från W. Dessa båda ungdomar, som är mina vänner, ville från början ha 'en viss präst och tidsmässigt lägga dopet helst en lördag em'. De hamnade just då av tillfälligheter just då i en period i sina liv då de arbetade ganska intensivt, på grund av olika omständigheter. Mannen i fråga är son och delägare i ett familjeföretag och även kvinnan som är barnets mor, har eget företag, en damfrisering.

Ytterligare komplikationer fanns med i bilden vid tillfället. Kvinnan, således barnets moder, hade avyttrat sitt hus och tillsammans med maken köpt ett annat hus ett stycke därifrån. De nya ägarna till det sålda huset upptäckte ett läckage i taket, varvid en omfattande reparation av detta läckande tak krävdes. Maken och en av hans bröder fick åta sig denna reparation. Dopet av dottern skulle dock – till varje pris – genomföras därför att släkt och vänner var redan vidtalade och tiden gick så att flickan i fråga började närma sig den ålder då många började fråga när hon skulle döpas. Då jag var välbekant med både mannen och kvinnan och de visste att jag var 'väl bevandrad' i att ordna sådana här saker och kände dessutom flera präster. Dels har jag haft Venia under mer än tjugo år och dels har jag varit teol. stud. under något år. Således ansågs jag väl bevandrad med de kyrkliga rutinerna och hade de rätta kontakterna, för att hjälpa dem att ordna det hela enligt önskan och intention

I stället för att ta kontakt med undertecknad efter denna s.k. anmälan, som kyrkoherden och kontraktsprosten (C i Z) gjorde, gick denna biskop ut med en E-post skrivelse till alla församlingar i X stift och 'varnade' för min person med angivande av mitt både för och efternamn och att jag varit Veniat.

Vad det egentligen var hon angav att jag skulle kunna göra eller åsamka, förstår jag fortfarande tyvärr inte. Det hela kom till min kännedom genom en s.k. 'bakväg' via ett antal vänner till mig, som är präster ringde och tillskrev och undrade vad det nu var jag sysslade med, som skapat fröken B:s irritation. För mig kom dessa förfrågningar som en fullständig överraskning – då jag inte hade en

aning om det hela – eller vad det handlade om.

Då undertecknad än i dag har många vänner, varav en del är präster och även en del som formellt är medlemmar i Svenska kyrkan, men som inte känner till vår Svenska Kyrka mer än som byggnad. Då händer det fortfarande att man kommer till mig för att be om hjälp, med 'råd och dåd', hur man gör i såväl dop som vigsel, begravnings- och sorgesituationer. Sådan hjälp, kontakt och förmedling, lämnar jag mer än gärna. Till mina närmaste vänner bistår jag naturligtvis med sådan hjälp utan att ta betalt. Ett sådant uppdrag sprider sig gärna som 'ringar på vattnet' och sedan kommer någon som genom en eller annan bekant fått veta att jag var bra på att hjälpa till att ordna en och annan kontakt. Detta kan jag inte se som något fel, ur varken Svenska Kyrkans, min eller s.k. tredje mans, synpunkt. Att ta emot ersättning för vissa sådana tjänster måste likaledes anses som helt korrekt, då undertecknad haft egna utlägg i form av både tid och telefonsamtal. Dock vill undertecknad poängtera att det hela inte är någon omfattande eller professionell verksamhet, utan har mera från början uppstått som en s.k. hobby, eller väntjänst och lever än i dag vidare såsom en sådan. Någon som helst tanke på att själv utföra dessa handlingar har undertecknad naturligtvis inte – om det nu kan ha varit det biskopen trodde.

Som en konsekvens av detta, talade mina vänner om en gemensam åtgärd för att markera vårt ogillande av både biskopens och prostens handlande och arroganta uppträdande. En sådan åtgärd skulle i så fall, från vår sida bestå i att vi alla fyra, således barnet och dess föräldrar samt undertecknad, begärde vårt utträde ur Kyrkan. Dock har vi hitintills inte verkställt denna tanke och detta mycket därför att jag i stället föreslog 'att ligga lågt' så länge!

Nu vill vi i stället avvakta och se vad man inom Kyrkan kan och/eller har för avsikt att göra eller vidtaga för åtgärd."

B har i yttrande över anmälan anfört bl.a. följande. "Jag har ombetts yttra mig över en skrivelse från A. När jag gör det vill jag först få framhålla med anledning av att kontraktsprosten C:s namn också förekommer i anmälan, att han agerat helt utifrån den arbetsordning, som gällde i stiftet under min biskopstid. Jag genomförde den ordningen mycket tydligt, att när det var problem för en präst i en församling var kyrkoherden första instans. Ville man vidare gick man till prosten, som vid behov förde saken vidare till biskopen. Denna gång har exakt följts i detta ärende. - - -

D fick den 5 januari 2007 mail från A. - - - . P.g.a. detta brev mailar komminister och kyrkoherde till prosten med undran över, hur det hela skall hanteras. A sänder också - - - brev till kontraktsprosten C där han redogör för sitt handlande och undrar om han har prostens stöd. C svarar tydligt, att församlingarnas möte med människor inte sker via ombud. C håller mig muntligt informerad om detta brev. Den 9 januari mailar A igen till C och vill ha ett möte med några av kontraktsprostarna i stiftet. C:s svar, nej, är mycket tydligt. Med anledning av både personliga samtal med prosten och den brevväxling som ägt rum i ärendet beslutar jag att skriva till stiftets kyrkoherdar och göra dem uppmärksamma på vikten av vårt ansvar för de kyrkliga handlingarna, hur vi möter våra församlingsbor och att självklart varje gudstjänsthandling måste föregås av ett personligt samtal.

Därefter måste A ha skrivit eller mailat till mig. Jag kan inte återfinna detta men förstår att jag fått något från honom med anledning av det brev jag sänder honom den 26 januari. A svarar den 8 februari och jag sänder honom slutligen ett handskrivet brev den 13 februari.

Beträffande mitt agerande anser jag mig ha handlat helt korrekt som biskop i stiftet. Jag hade ingen som helst anledning att kontakta A. Han hade fått tydliga svar genom prosten på hur en församling fungerar. Att jag tillskrev stiftets kyrkoherdar för att göra dem uppmärksamma på hur gudstjänsthandlingar hanteras angår inte A, även om han varit orsaken till det hela."

B har till sitt yttrande bifogat de handlingar/meddelanden hon refererar till. Epostmeddelandet till kyrkoherdarna inom X stift har följande lydelse: "Det har kommit till min kännedom att A, som tidigare varit veniat i stiftet, numera försöker att uppträda som 'ombud' för den/dem som vill ha ett dop av sitt barn, en vigsel eller en begravningsgudstjänst. Han skriver bl.a. i ett brev till en av stiftets

präster: 'Jag poängterar att det är jag som är dessa dopföräldrars ombud och sköter därmed ALL förhandling mellan dem och präst/expedition/församling. Naturligtvis kommer den präst som skall döpa barnet ifråga att få träffa vederbörande innan dopet, men det blir tillsammans med mig. Om du eller annan präst jag förhandlar med, inte accepterar denna ordning kommer jag då istället bara att vända mig till någon annan som jag vet accepterar detta förhållande och vi hyr in oss i en kyrka och ett församlingshem.'

Jag vill med anledning av A:s agerande poängtera vikten av präst och församling alltid har direkt kontakt utan mellanhänder med dem som vill ha en kyrklig handling. Vi får aldrig acceptera att bara ha kontakt genom ett ombud. Detta gäller alla typer av kyrkliga handlingar och den kyrkliga handlingens utformning och naturligtvis det personliga samtal som skall föregå alla kyrkliga handlingar.

Det är viktigt att alla församlingar och präster är solidariska med detta förhållningssätt så att man inte kan vända sig till en annan församling/präst om man fått nej från en församling/präst. Jag ber er att hantera frågan – om den uppkommer – med sådan pastoral omsorg att den kyrkliga handlingen kommer till stånd föregående av det personliga samtal som jag ovan talat om."

Svenska kyrkans Ansvarsnämnd för biskopar (Robert Schött, Astrid Andersson Wretmark och Kerstin Bergman) anförde i beslut den 4 juni 2009.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd är ett särskilt organ tillsatt av Kyrkomötet. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.

Enligt 10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen ska Ansvarsnämnden pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst.

I egenskap av tillsynsorgan får Ansvarsnämnden med tillämpning av 57 kap. 3 § kyrkoordningen även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vinningslöften.

Ansvarsnämnden ska med tillämpning av 30 kap. 4 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Ansvarsnämnden får med tillämpning av 30 kap. 5 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vinningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vinningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Det handlande A lägger B till last är att hon i det e-postmeddelande till kyrkoherdarna i X:s stift som ovan redogjorts för, enligt A har "varnat för och misstänkliggjort honom". Enligt hans uppfattning borde B först ha kontaktat honom för att få en bakgrund till hans agerande som "ombud".

Av handlingarna i ärendet framgår att A bistått personer med hjälp, med "råd och dåd" hur man gör i samband med dop, vigslar m.m. Sina närmaste vänner har han bistått utan ekonomisk ersättning, vilket han förbehållit sig av andra. Det framgår också att han agerat som ombud för personer i samband med kontakter med präster.

Ansvarsnämnden konstaterar att B i sitt e-postmeddelande till stiftets kyrkoherdar poängterar att det inte får accepteras att kontakter mellan dem som vill ha en kyrklig handling och präster/församlingar sker genom ombud, utan att det ska vara fråga om direkta kontakter. Meddelandet innehåller visserligen en hänvisning till A:s agerande som ombud, men är till sin karaktär en generell riktlinje för vad som ska gälla i de situationer som avses i meddelandet. Enligt

Ansvarsnämnden har B:s åtgärd i den uppkomna situationen varit helt adekvat. Någon anledning för henne att kontakta A har inte framkommit. A har dock i efterhand fått en skriftlig förklaring till varför e-postmeddelandet till kyrkoherdarna skickades.

Enligt Ansvarsnämndens bedömning har det inte framkommit någon i ärendet som innebär att B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Ansvarsnämndens beslut: A:s anmälan föranleder mot bakgrund av ovanstående inte någon åtgärd från Ansvarsnämndens sida.

Ärendenummer: AN 2009/3

Beslut 5/2009